

KAPITULA

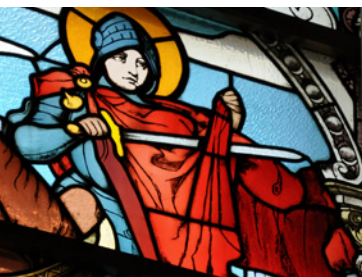
DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA

2/2017

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

STRANA 2

SV. MARTIN AJ DNES AKTUÁLNY

STRANA 13

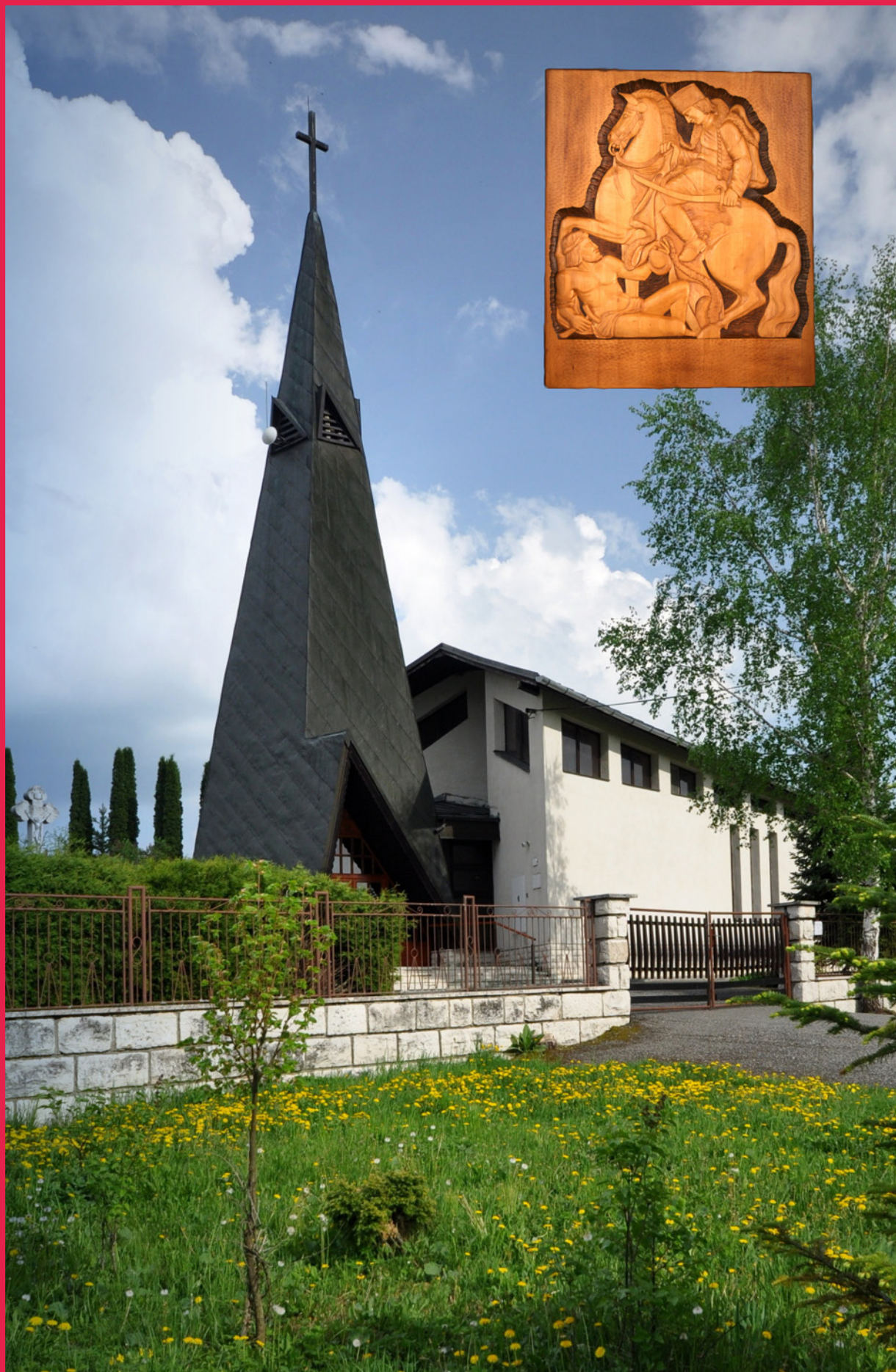
CHRÁM JE KAMEN- NÉ KRÉDO II.

STRANA 16

OSTALI VERNÍ, AJ KEĎ ICH PRENASLEDOVALI...

STRANA 19

EDITORIÁL

Byť ako... Niekedy sú to túžby tých druhých, keď zo mňa chcú mať niekoho, kto nie som. Tomu sa dá dosť ťažko ulahodiť. Je to lepšie, keď si takú túžbu živím ja sám. Takto je povzbudením na ceste za cieľom.

Byť ako sv. Martin z Tours... Byť úplne dokonalou kópiou niekoho iného je zrejme nemožné, pretože každý z nás je Božím originálom. Napriek tomu môže byť pre nás tento svätec, ktorý je patrónom našej diecézy, inšpiráciou na ceste k dokonalosti. Ako človek, kresťan, rytier i biskup.

Aj keď v tomto roku slávime 1700. výročie od jeho narodenia – čo je síce veľmi vzdialené obdobie – predsa jeho život a čnosti nielen nadchýňajú, ale majú čo povedať aj človeku súčasnosti. Inšpiráciou nám môže byť aj úcta preukazovaná sv. Martinovi zo strany našich predkov, ktorý bol patrónom tak jednotlivcov, ako aj viacerých farností. Ďalšie z nich Vám chceme predstaviť aj v tomto čísle.

Príjemné čítanie

REDAKCIA

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 8 KOREŠPONDENCIA ŠTEFANA NÁHALKU A JÁNA VOJTAŠŠÁKA V ROKOCH 1964-1965 V PÁPEŽSKOM SLOVENSKOM ÚSTAVE SV. CYRILA A METODA V RÍME
- 13 SV. MARTIN AJ DNES AKTUÁLNY
- 15 FARSKÁ CHARITA V LEVOČI
- 16 CHRÁM JE KAMENNÉ KRÉDO II.
- 19 OSTALI VERNÍ, AJ KEĎ ICH PRENASLEDOVALI...
- 22 KOSTOL SV. MARTINA V TRSTENEJ
- 23 KOSTOL SV. MARTINA V RAKÚSOCH
- 24 ROZDIELY MEDZI KATOLÍCKYM A PROTESTANTSÝM UČENÍM

KAPITULA
Diecézny časopis Spišského biskupstva 2/2017
E-mail: casopis@kapitula.sk

Šéfredaktor: Lubomír Krett
Redakcia:
Mons. Anton Tyrol, František Knapík, Róbert Neupauer, Lubomír Kalavský, Luboslav Hromják, Lukáš Kutlák, Lukáš Stolárik
Grafická úprava: Marián Jabroický
Jazyková úprava: Mgr. Anežka Buriková
Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup
5. 10. 2012 pod číslom 2311/12
Cenzor: Mons. Jozef Bielik
Titulná strana: Kostol sv. Martina, Hincovce
Foto: Lubomír Kalavský

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

DEKANÁTNE PÚTE DO KATEDRÁLY

V uplynulých mesiacoch sa v naplánovaných termínoch (18. februára, 18. marca a 22. apríla) konali dekanátne púte kňazov a veriacich z dekanátov: Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves, Spišský Štiavnik a Poprad. Každé púti predchádzala novena k sv. Martinovi vo farnostiach alebo v rodinách, ktoré sa chystali na púť. Na jednotlivých púťach sa zúčastnilo asi 400-500 ľudí a dve až tri desiatky kňazov. Hlavnou udalosťou každej púte bola sv. omša, ktorú v katedrále sv. Martina koncelebrovali otcovia biskupi s kňazmi. Počas sv. omší mali veriaci možnosť prijať sviatosť zmierenia a po skončení sv. omší nasledovalo uctenie relikvií sv. Martina, prehliadka historických priestorov biskupského úradu a návšteva hrobov Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka a nedávno zosnulého biskupa Mons. Františka Tondru. Svoju púť absolvuje aj relikviár sv. Martina, ktorý už má za sebou návštevu vyše 30-tich farností. Dekanátne púte budú pokračovať aj v ďalších mesiacoch až do konca Jubilejného roku sv. Martina. ■

PÁPEŽSKÁ NADÁCIA ACN MÁ POBOČKU NA SLOVENSKU

V sobotu 25. marca 2017 sa v Bratislave uskutočnilo slávnostné otvorenie slovenskej pobočky Pápežskej nadácie s názvom Pomoc trpiacej Cirkvi. Táto inštitúcia je z minulosti na Slovensku viac známa pod nemeckým názvom Kirche in Not (Cirkev v núdzi). Po druhej svetovej vojne ju založil belgický premonštrát páter Werenfried van Straaten, ktorý sa staral o vysídlenecov do Nemecka. Časom sa táto organizácia rozšírila do celého sveta, intenzívne pomáhala aj slovenským diecézám a farnostiam. Slovensko je 24. členskou krajinou, ktorá bude pomáhať tým, čo potrebujú pomoc vo forme modlitieb aj finančne. Pomoc sa uskutočňuje výlučne vo forme súkromného darovania. Systém pomoci je založený na efektívnosti, transparentnosti a na dôvere. Za posledných 24

rokov dostalo Slovensko pomoc vo výške 32 mil. eur. Kontakt: Hviezdoslavovo nám. 170/13; info@acn-slovensko.org; www.acn-slovensko.org. ■

PÚTE ROZLIČNÝCH DIECÉZNYCH SPOLOČENSTIEV DO KATEDRÁLY SV. MARTINA

Na Popelcovú stredu 1. marca 2017 sa uskutočnila púť pracovníkov Spišskej katolíckej charity a ich rodinných príslušníkov do Katedrály sv. Martina v Spišskej Kapitule. Prijal ich a svätú omšu v katedrále celebroval diecézny biskup Mons. Štefan Sečka, ktorý charitných pracovníkov povzbudil k horlivosti v praktizovaní čností sv. Martina, ktorého jubilejný rok sa v Spišskej diecéze slávi od 11. novembra 2016 do 11. novembra 2017. Do katedrály smerujú aj ďalšie spoločenstvá: v marci a apríli navštívili katedrálu farnosti Poprad-Veľká, Sihelné, účastníci Don Bosco Tour z Ludrovej so svojimi kňazmi a ďalší. Tieto púte sú výborné príležitosti pre uctenie relikvií sv. Martina a pre upevnenie i prehĺbenie vedomia spolupatričnosti k miestnej Cirkvi, diecéze. ■

Z MISIÍ V KAZACHSTANE

Naši kňazi a animátori v Kazachstane povzbudení návštevou spišského diecézneho biskupa Mons. Štefana Sečku minulý rok v tejto krajine horlivo a obetavo slúžia tamojším veriacim. Na základe výzvy biskupa v Karagande Mons. Adelia dell'Oro sa každý mesiac uskutočňujú stretnutia s mládežou, ktoré majú za cieľ posilniť a prehĺbiť ich vieru. Stretnutia majú prinášať podnety k premýšľaniu a prinášať odpovede na otázky, ktoré mladí ľudia v sebe nosia. Podobná iniciatíva sa rozvíja aj pre mužov a ženy. Cennou pomocou v uskutočňovaní týchto iniciatív sú dobrovoľníci. Naši misionári nás informujú, že je možnosť pridať sa k nim, napr. ročným dobrovoľníckym pobytom. Záujemcom radi sprostredkujeme kontakt. ■

VEĽKONOČNÉ BOHOSLUŽBY V KATEDRÁLE

Tak ako po minulé roky, aj tohoročné veľkonočné sviatky sa niesli v radostnej duchovnej atmosfére. Možno povedať, že mali osobitný bonus v tom, že slávime Jubilejný rok sv. Martina, patróna spišskej katedrály aj celej diecézy. Tohto bodu sa dotkol aj diecézny otec biskup, ktorý

kňazom na Zelený štvrtok pripomenul čnosti sv. Martina, keď v príhovore rozvíjal myšlienku povolania k svätosti. Toto povolanie sa podľa jeho slov má uskutočňovať v hlbšej ľudskosti a intenzívnejšej nábožnosti. Pri večernej sv. omši na pamiatku Poslednej večere generálny vikár A. Tyrol rozvinul myšlienku tajomstva Eucharistie, ktoré nespočíva v tom, že je alebo nie je skryté, ale spočíva v hĺbke skutočnosti a je našim vznešeným privilégiom, že máme k nej prístup. Farár spišskokapitulskej farnosti vsdp. Ján Marták na Veľký piatok viedol krížovú cestu a pri obradoch vyzdvihol myšlienku kríža, ktorý má vertikálny aj horizontálny rozmer a zachytáva celé stvorenie. Pri bohoslužbách veľkonočnej vigílie bol homíliou poverený vsdp. Pavol Žmijovský, riaditeľ Domu sv. Jána Bosca, ktorý rozvinul motív Krista, ktorého svetlo zaháňa tmu z našich sŕdc a myslí. ■

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

DON BOSCO TOUR V SPIŠSKEJ KAPITULE

Dvadsiaty druhý ročník miništrantského cyklistického podujatia Don Bosco TOUR sa nesie v intenciách Jubilejného roka sv. Martina. Spoznávanie života sv. Martina, sledovanie jeho rastu vo viere, či navštevovanie kostolov zasvätených tomuto svätcovi sú a budú náplňou, ktorej cieľom je vyprosovať pre chlapcov spoznanie svojho profesného i životného povolania. Chceme na bicykloch putovať do kostolov zasvätených sv. Martinovi. Na Slovensku ich je 100. V sobotu 1. apríla sme oficiálne začali na bicykloch obchádzať svätomartinské kostoly našej a Košickej arcidiecézy. Okrem spoločnej fotky pri kostole a spoločnej modlitby vždy niektorý z chlapcov ostatným porozpráva nejaký príbeh

o sv. Martinovi. Po „stej modlitbe v stom kostole sv. Martina“ (Dóm sv. Martina v Bratislave), navštívime Katedrálu sv. Martina v Eisenstadte (Rakúsko) a Martinovo rodné mesto Szombathely (Maďarsko). Sme vďační Pánu Bohu i sv. Martinovi za tento Jubilejný rok sv. Martina, pretože tento svätec bude chlapcov sprevádzať v období, keď sa formuje a dozrieva ich vzťah k duchovným hodnotám. ■

JÁN GARAJ
FARÁR LUDROVÁ

MODLITBOVÁ VIGÍLIA ZA IRAK A SÝRIU

24. marec 2017 sa vo farnosti Stará Lubovňa niesol v duchu modlitieb za prenasledovaných kresťanov, osobitne na Blízkom východe. „Buďme hlasom tých, ktorí hlas nemajú, a poukážme na situáciu kresťanov na Blízkom východe“, to

bola téma, v ktorej sa niesla modlitbová vigília. Tá bola spojená s krížovou cestou a svätou omšou. Aj takýmto spôsobom sa mladí zo Starej Lubovne, v spolupráci s o. Lubošom Laškotym, rozhodli odpovedať na výzvu Svätého Otca Františka k modlitbe za prenasledovaných bratov a sestry. Po krátkom predstavení krajín zaznelo svedectvo vzácného hosťa, p. Antona Friča, ktorý už niekoľkokrát osobne navštívil kresťanov v Iraku. Okrem iného obohatil túto vigíliu aj fotografiami, ktoré na týchto miestach urobil. Taktiež vyrozprával príbehy konkrétnych ľudí, našich bratov a sester z Iraku. Následne sme spolu v modlitbe prosili Nebeského Otca za týchto ľudí. Bol to pre nás veľmi povzbudivý čas, keď sme si uvedomili silu svedectva, ktoré vo svojej krajine vydávajú a to, ako autenticky žijú svoju vieru. Veríme, že vigília vytvorila priestor na zamyslenie sa nad touto témou a otvorila srdcia ľudí pre modlitbovú a inú podporu bratov a sester, ktorí to potrebujú. Na záver jedna myšlienka, ktorá takisto zaznela: „To, čo my veríme, oni skutočne žijú.“ ■

AUTOR: VALÉRIA HALAMOVÁ
FOTO: MICHAL PETRILÁK

STRETNUTIE MUŽOV V TRSTENEJ

Dvesto chlapcov sa zišlo v marci v Trstenej na Stretnutí mužov v Jubilejnom roku sv. Martina. Podujatie sa nieslo v duchu myšlienky: „Môj Otec mi odovzdal všetko“. Po modlitbe Korunky

k Božiemu milosrdenstvu sa prítomným prihovril otec Juraj Sedláček, správca UPC Trenčín. Priblížil im poslanie muža a úlohu otca: „Boh nám daroval silu, aby sme dvíhali slabších.“ Svätú omšu slávil vsdp. Ján Marhefka, dekan trstenského dekanátu, ktorý sa v homílii vyjadril, že muž má svoje prežívanie viery: „Krátka a úprimná, taká býva modlitba muža.“ Nasledovala spoločná adorácia, pri ktorej si uctili relikviu sv. Jána Pavla II. Organizátori vyjadrili myšlienku celého stretnutia symbolom kľúča, ktorý dostal každý účastník stretnutia. Záverečným bodom bolo budovanie bratského spoločenstva v miestnej kolkárni. ■

LUBOŠ LAŠKOTY
RIADITEĽ PASTORAČNÉHO CENTRA ÚSTIE

MLADÍ ĽUDIA ZO SPIŠSKEJ DIECÉZY PUTOVALI DO ZABAWY

V mesiaci marec (17. – 19. 3. 2017) pripravila Komisia pre mládež v Spišskej diecéze púť mladých do poľského mesta Zabawa. Púť sa zúčastnilo celkovo 130 pútnikov, ktorí tu navštívili miesta spojené so životom a hrdinskou smrťou bl. Karolíny, mučenice čistoty. Spolu s mladými putovali aj traja kňazi zo Spišskej diecézy, vdp. Marek Uličný, vdp. Ľuboš Laškoty a vdp. Roman Saniga, ktorí pútnikov sprevádzali duchovnou službou počas celej púte. Ubytovanie bolo zabezpečené v rodinách, ktoré ponúkli uby-

tovanie Slovákom aj počas minuloročných Svetových dní mládeže v Krakove. Vyvrcholením putovania do Zabawy bola krížová cesta na mieste, kde na začiatku I. svetovej vojny obetovala bl. Karolína život, aby si uchránila vlastnú čistotu. Tejto krížovej cesty, ktorá sa tu koná 18. v každom mesiaci, sa v sobotu zúčastnilo približne 1500 ľudí z okolia i zo vzdialenejších miest. Ďakujeme mladým našej diecézy, že mali odvahu vykročiť na miesta nepoznané... ■

AUTOR: DANIEL LYSÝ
FOTO: DOMINIK LAKATOŠ

AKTUALITY ZO SPIŠSKEJ DIECÉZNEJ CHARITY

Spišská katolícka charita v 1. štvrťroku 2017 otvorila ďalšie denné stacionáre pre seniorov a zdravotne postihnutých. Jeden sa podarilo otvoriť v Liptovskej Lúžnej, druhý v Lendaku a posledné dva síce v Košickej arcidiecéze, ale v okrese Stará Ľubovňa, kde sme doteraz nemali ani jeden denný stacionár. Denné stacionáre sú súčasťou komplexnosti sociálnych služieb a pri opatrovateľskej a ošetrovateľskej starostlivosti sú veľmi dôležité pre podporu a rozvoj jednotlivých regiónov.

Od 1. januára 2017 platí novela zákona o možnosti darovania potravín charitatívnym organizáciám. Možnosti a aj nejasnosti okolo darovania potravín dňa 28. 2. prerokovali prezident Slovenskej katolíckej charity, pán biskup Mons. Štefan Sečka, s vedením Ministerstva pôdohospodárstva na čele s p. ministerkou Gabrielou Matečnou. Spišská katolícka charita sa ako jedna z prvých registrovala ako prijímateľ tejto pomoci. Po spolupráci s Tescom v Poprade, ktoré už darovalo potraviny v roku 2016, sa od 1. 2. 2017 začali darovať potraviny aj v Tesco Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa, Kežmarok, Liptovský Mikuláš a Tvrdošín. Tieto potraviny v prvom rade pomáhajú prijímateľom so-

ciálnych služieb, o ktorých sa stará charita. Diecézna charita aj cez farské charity pomáha ďalším chudobným.

Od 1. 3. 2017 bola pre oblasť darovania potravín ustanovená za riaditeľku Potravinovej pomoci na SpKCH Ing. Zuzana Danková. Preto ak má niekto záujem spolupracovať pri darovaní potravín, môže sa informovať na telefónnom čísle 0904-316 833.

V mesiaci marec zamestnanci a spolupracovníci SpKCH rozdali vyše 10 000 balíčkov potravín ľuďom v hmotnej núdzi v okresoch Spišská Nová Ves, Levoča, Stará Ľubovňa, Kežmarok, Ružomberok, Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo.

Koncom marca (31. 3.) 2017 sa aj vzhľadom na zmeny v legislatíve skončila prevádzka domova sociálnych služieb s celoročnou a týždennou formou v Dome charitas sv. Jozefa v Spišskej Novej Vsi. Od 1.

4. 2017 tí klienti, ktorí naďalej potrebovali sociálnu službu, boli presunutí do špecializovaného zariadenia Dom charitas sv. Jána Almužníka v Novej Ľubovni.

Aj tento rok sa uskutočnil Ples ľudí dobrého srdca v Spišskej Novej Vsi za účasti hostí, medzi nimi aj nášho pána biskupa Mons. Štefana Sečku. Zdravotne postihnutí sa veľmi dobre bavili a sú vďační všetkým, ktorí k zdarnému priebehu prispeli.

Dňa 30. marca t. r. Spišskú katolícku charitu navštívila delegácia zo Švajčiarskej charity na čele s riaditeľom pre opatrovateľskú službu Beatom Vogelom. ■

PAVOL VILČEK
RIADITEĽ SPIŠSKEJ KATOLÍCKEJ CHARITY

KOREŠPONDENCIA ŠTEFANA NÁHALKU A JÁNA VOJTAŠŠÁKA V ROKOCH 1964-1965 V PÁPEŽSKOM SLOVENSKOM ÚSTAVE SV. CYRILA A METODA V RÍME

Komplexné hodnotenie vzťahu mons. Štefana Náhalku a jeho ordinára Božieho služobníka, spišského biskupa Jána Vojtaššáka, je námet na veľkú štúdiu, čo nie je prípad tejto reflexie a ktorú sa neodvažujem robiť. Jednak kvôli jej rozsahu, a jednak kvôli vzdialenosti Ríma od archívu Spišskej diecézy.

Obmedzím sa iba na záverečnú fázu života biskupa Jána Vojtaššáka, keď sa obnovil po dlhých rokoch písomný kontakt medzi týmito dvoma veľkými postavami slovenských cirkevných dejín. Biskup Ján bol v tom čase po rokoch väzenia internovaný v Charitnom domove v Senohraboch pri Prahe (1963-1965) a mons. Štefan Náhalka bol prvým rektorom nedávno postaveného a otvoreného Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme (1963, od roku 1998 povýšený na Pápežský, PSÚSCM).

Možno sa pýtať, na základe čoho sa má hodnotiť toto obdobie, keď v archíve Spišskej diecézy nie je k tejto problematike žiaden relevantný písomný materiál.

Pomohla k tomu náhoda. Pri generálnej rekonštrukcii PSÚSCM v Ríme v rokoch 1999-2001 došlo k viacerým zmenám v štruktúre domu. Tak boli prebudované aj priestory bývalého Úradu pre migrantov, ktorý dlhé roky viedol nedávno zosnulý vtedajší rektor Mons. Dominik Hrušovský (1973-1992) a od roku 1982 aj biskup pre Slovákov v zahraničí. Ten po svojom menovaní za pomocného biskupa vtedajšej

Trnavskej arcidiecézy v roku 1992 pokračoval v tejto službe aj na Slovensku, ale už z poverenia Konferencie biskupov Slovenska.

Pri presunoch mobiliára spomínaného Úradu pre migrantov sa našli aj viaceré archívne krabice s rôznymi materiálmi, zväčša týkajúcimi sa duchovnej správy Slovákov v zahraničí, viacerých Svetových festivalov slovenskej mládeže v zahraničí, činnosti Svetového kongresu Slovákov (Náboženská komisia) a pod. Jedna z týchto krabíc obsahuje materiál týkajúci sa spišského biskupa Jána Vojtaššáka. Sú to vzácne originály i kópie biskupovej korešpondencie.

Po roztriedení obsahu krabice je možné uvažovať o tom, ako sa tieto materiály dostali do Talianska a do SÚSCM. Časť korešpondencie prišla do Ústavu riadnou poštou na meno mons. Štefana Náhalku, vtedajšieho rektora (1961-1973) a je riadne zapísaná v podacom denníku pošty. Keďže korešpondencia obyvateľov v Charitnom domove v Senohraboch (a teda aj biskupa Vojtaššáka) bola prísne kontrolovaná, biskup posielal listy tajne, bez vedomia a kontroly dosadených správcov, (rôznymi spoľahlivými kuriérmi) na pošty v okolí charitného domova.

Časť nájdenej korešpondencie a iných materiálov, týkajúcich sa biskupa Vojtaššáka, priniesol do Ústavu pravdepodobne osobne mons. Viktor Trstenský v rokoch Dubčekovho odmäku 1968-1969. Týka

sa to predovšetkým rôznymi svedectvami o biskupovi, napísaných po jeho smrti (1965).

Spoločným menovateľom celej spomínanej korešpondencie je spišský biskup Ján a jeho vtedajšie neradostné položenie.

Bolo by zaujímavé zistiť, kde sa nachádza písomná pozostalosť biskupa Vojtaššáka, ktorú mal pri sebe v Charitnom domove v Senohrabochoch v čase svojej smrti. Biskup totiž vo svojich listoch často spomínal, že mal veľmi bohatú korešpondenciu, aj so zahraničím, ktorú ani nestačil vybavovať. Podobná otázka sa týka aj písomnej pozostalosti po mons. Viktorovi Trstenskom. Koordinátorom tohto výskumu by mohol a mal byť – ako asi najkompetentnejší v tejto záležitosti – archív biskupského úradu Spišskej diecézy.

Vo svojej reflexii by som sa chcel zamerať predovšetkým na nájdené listy biskupa Vojtaššáka z rokov 1964-1965 poslané rôznym osobám, predovšetkým mons. Náhalikovi a niektorým inštitúciám z jeho nútenej internácie v Charitnom domove pre starých kňazov v Senohrabochoch (okr. Benešov, Česko). Pri pohľade na túto korešpondenciu si môžeme vytvoriť obraz, čo prežíval biskup Vojtaššák a ako mal do posledných chvíľ života záujem o život všeobecnej, ale najmä partikulárnej Cirkvi, t. j. Spišskej diecézy, od ktorej bol násilne odlúčený až 15 rokov. Jeho predĺženými rukami boli jeho dvaja najbližší dôverníci: v Česko-Slovensku to bol mons. Viktor Trstený a v Ríme mons. Štefan Náhalík.

1964, 7. január, Senohraby

List Jána Vojtaššáka vtedajším slovenským biskupom Nécseyovi, Lazíkovi, Pobožnému a Barnášovi. Biskup navrhuje napísať a poslať Memorandum prezidentovi republiky, ktoré by podpísali biskupi, vybraní kňazi a laici. Týkalo by sa protestu proti postupnej likvidácii Cirkvi na Slovensku.

1964, 7. január, Senohraby

List Jána Vojtaššáka vtedajšiemu poľskému prímasovi, kardinálovi Štefanovi Wyszyńskému. Biskup píše o krásnom geste krakovského arcibiskupa (ktoré sa však nikdy neuskutočnilo), ohľadom navrátenia Spišskej diecézy deviatich spišských a deviatich oravských farností (spolu 25 obcí), ktoré pripadli roku 1920 Poľsku, a roku 1925 a znova aj po vojne roku 1945 pod správu Krakovskej arcidiecézy.

Pripojená je aj krátka odpoveď kardinála z 27. apríla 1964. Na obálke listu je ceruzou dopísané rukou biskupa: „Došlo 6/V 64. Pre archív mladšej generácii kňazov diecézy a do pamätníka postupuje + Ján“

1964, 17. január, Senohraby

List Jána Vojtaššáka vatikánskej Posvätej Kongregácii Koncilu (predchodca dnešnej Kongregácie pre klérus) ohľadom budúceho usporiadania Cirkvi na Slovensku. Navrhuje o.i. aj nové sídlo Spišskej diecézy v Ružomberku. Na liste je strojom prepísaná aj odpoveď z Vatikánu zo dňa 19. februára 1964, podpísaná prefektom kongregácie kardinálom A. Cicognanim.

1964, 27. júl, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. Štefanovi Náhalikovi, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup po latinsky ďakuje za jeho listy, píše o význame nového SÚSCM a o pláne budúceho rozhraničenia slovenských diecéz, ktorý poslal 27. 4. Štátnemu sekretariátu vo Vatikáne.

1964, 24. august, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. Štefanovi Náhalikovi, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup o.i. po latincky píše o voľbe sestry Berchmany OSF za provinciálnu predstaviteľku. Znova píše o novom usporiadaní slovenských diecéz. Pokračuje opisom zásahov socialistického štátu do cirkevného života a o pozvánke na III. zasadanie Druhého vatikánskeho koncilu. Znova spomína ťažkosti s obdržaním pápežskej ročenky *Annuario Pontificio*, (v ktorej bol stále uvádzaný ako spišský diecézny biskup).

1964, 4. október, Senohraby

List Jána Vojtaššáka pražskému Ministerstvu školstva, oddeleniu pre veci cirkevné – rímskokatolícke. Opisuje vyšetrovanie vo veci jeho dvoch listov: Biskupskému úradu v Spišskej Kapitule, (v ktorom žiada o vrátenie niektorých osobných vecí, potrebných hlavne k bohoslužbe) a dekanom Spišskej diecézy, v ktorom o. i. vyzýva kňazov k jednote. Podľa pracovníkov ministerstva sa biskup protiprávne (bez štátneho súhlasu) miešal do diecéznej správy a vyhrážali sa mu možnými následkami. Biskup sa v liste pýta, prečo tieto veci nerieši Slovenský úrad pre veci cirkevné v Bratislave, ale české minis-

terstvo v Prahe. Klasifikuje svoj pobyt ako vyhnanstvo a žiada o možnosť bývať na Slovensku, i keď mimo svojej diecézy.

1964, 31. december, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. **Štefanovi Náhal-kovi**, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup po latinsky znova píše o novom usporiadaní slovenských diecéz. Navrhuje ako najvhodnejšie sídlo Spišskej diecézy mesto Ružomberok. Spišská Kapitula je na to nevhodná pre svoju excentrickú polohu. Znova spomína ťažkosti s obdržaním vatikánskej ročenky *Annuario Pontificio*.

1965, 5. január, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. **Štefanovi Náhal-kovi**, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup tentoraz po slovensky píše o pozastavených rokovaníach Vatikánu s komunistickým režimom v ČSSR. Pripomína znova ťažké dôsledky tzv. Cirkevných zákonov z roku 1949 na život Cirkvi i cieľ režimu: zničiť Katolícku cirkev. Majetky Cirkvi štát pokladá za svoje, ale cirkevné budovy (napr. biskupskú rezidenciu v Spišskej Kapitule) si musia opraviť veriaci sami. Spomína, že v roku 1949 odovzdal podrobnú správu Apoštolskej nunciatúre v Prahe, v ktorej komentoval nové tzv. Cirkevné zákony. V závere listu opisuje neblahý osud pozvánok, ktoré dostal z Vatikánu na Druhý vatikánsky koncil.

K listu je pripojená aj latinská odpoveď mons. Náhalku z 8. 3. V nej píše, že dokumentáciu o novom usporiadaní slovenských diecéz odovzdal príslušnému úradu vo Vatikáne, ale vzhľadom na vtedajšie neslobodné pomery to asi nebude tak skoro možné. Knihy SÚSCM, ktoré biskupovi poslal, sa vrátili naspäť s nálepkou **Nepřípustné**. Pápežskú ročenku však ktosi z balíka ukradol. V závere spomína príchod kardinála Josefa Berana do Nepomucena a mnohorakú prácu obyvateľov SÚSCM.

1965, 23. február, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. Viktorovi Trstenskému. Pisateľ komentuje menovanie nového apoštolského administrátora (biskupa Františka Tomáška) pre Pražskú arcidiecézu, ktorá sa uvoľnila odchodom arcibiskupa Josefa Berana do Ríma. Nechápe, prečo biskup Tomášek znova skladal sľub vernosti republike, keď už iste jeden skladal, keď pôsobil

v duchovnej správe kdesi na Morave. V závere spomína svoje kontakty s tromi kňazmi Spišskej diecézy, ktorých ale menovite nespomína. Na Trstenského otázky odpovie osobitne.

1965, 8. marec, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. **Štefanovi Náhal-kovi**, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup po latinsky ďakuje za knihu *Ordo Missae*, ktorú potrebuje, nakoľko od Prvej pôstnej nedele je predpísaná celebrácia podľa nových liturgických úprav. Ďalej píše o možnosti menovania apoštolského administrátora aj do Spišskej diecézy, ako sa stalo nedávno aj v Pražskej arcidiecéze. Biskup v tejto záležitosti komunikoval aj so Štátnym sekretariátom vo Vatikáne.

K listu je pripojená aj latinská odpoveď mons. Náhalku z 21. 3. V nej píše, že dokumentáciu o menovaní apoštolského administrátora Spišskej diecézy odovzdal príslušnému úradu vo Vatikáne. Informuje biskupa o práci SÚSCM, ktorú vykonáva a o nových liturgických úpravách. Prosí ho o zaslanie obrázkov s jeho podpisom a pripája obrázky, ktoré vydal Ústav.

1965, 21. marec, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. **Štefanovi Náhal-kovi**, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup po latinsky ďakuje za list i za prílohy. Píše o svojej korešpondencii so Štátnym sekretariátom vo Vatikáne (25. 2. 1965) ohľadom menovania apoštolského administrátora pre Spiš. Spomína starú rakúsko-uhorskú prax menovania biskupov panovníkom (apoštolským kráľom) i konkordát z roku 1854. Česko-slovenská vláda si v roku 1919 chcela uzurpovať toto právo pri menovaní nových katolíckych biskupov, ale narazila na odpor vtedajšieho pápeža Benedikta XV. Komunistický režim si chce takisto uzurpovať tieto práva. Biskup je toho názoru, že s tým cezaropapizmom treba prestať. Katedrálne kapituly kanonikov sa skompromitovali a treba zaviesť inštitúciu „farárov-konzultorov“ a vylúčiť laické vplyvy na cirkevné menovania. V závere listu realisticky konštatuje, že aj vo vtedajších pomeroch je treba hľadať vhodné spôsoby a formy na riešenie situácie.

1965, 2. apríl, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. **Štefanovi Náhal-kovi**, rektorovi SÚSCM v Ríme. Biskup po latinsky

konštatuje, že včera doslal jeho list, ale aj odpoveď zo Štátneho sekretariátu z Vatikánu (na list z 22. 2. 1965) ohľadom menovania apoštolského administrátora pre Spiš. Náhalkovi ďakuje za brožúru *Ako sa má slúžiť sv. omša* a za priložené obrázky. V závere listu píše, že v najbližších dňoch si chce podať žiadosť o pas, aby mohol vycestovať do Talianska. V minulosti bol odmietnutý, lebo nebol „in functione“. Ak by ho tentoraz dostal, mohol by sa zúčastniť aspoň na záverečných zasadaniach Druhého vatikánskeho koncilu.

1965, 25. máj, Senohraby

List Jána Vojtaššáka biskupovi Andrejovi G. Grutkovi do Gary, Indiana, USA. Ďakuje za pohľadnicu z New Yorku z 13. 5., na ktorej sú podpísaní okrem biskupa Grutku aj mons. Kapala a mons. Náhalka. Pripomína, že biskup Grutka sa narodil v USA, ale po rodičoch je zo Spišskej Starej Vsi. Spomína, že navštívil Gary v roku 1926 počas Svetového eucharistického kongresu. Ďakuje biskupovi Grutkovi za jeho záujem o SÚSCM v Ríme, píše o podanej žiadosti na cestovný pas, aby mohol byť aspoň na ukončení koncilu. Spomína pani Annu Kormanovú z Chicaga, rodáčku z Klina, veľkú horliteľku za všetko cirkevné a katolícke, ktorá mu často píše.

1965, 26. máj, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. Jozefovi Kapalovi, svojmu bývalému tajomníkovi. Najprv mu ďakuje za pohľadnicu so Sedembolestnou. Cincíkovu Sedembolestnú aj so slovenským znakom treba rozšíriť vo veľkom náklade v exile, aby sa dostala aj domov, kde komunisti odstránili starý slovenský znak zo štátneho znaku ČSSR. Pýta sa Kapalu na jeho zdravotný stav a dodáva, že on žije väčšinou na ovocí.

1965, 27. máj, Senohraby

List Jána Vojtaššáka mons. Štefanovi Náhalkovi. Ďakuje za pohľadnicu z New Yorku z 13. 5., na ktorej sú podpísaní okrem biskupa Grutku aj mons. Kapala a mons. Náhalka. Pripomína, že biskup Grutka sa už iste narodil v USA, ale po rodičoch je zo Spišskej Starej Vsi. (Opisuje veľmi nestále počasie.) Dodáva, že žiadosť o vymenovanie apoštolského administrátora na Spiš už ďalej nebude súriť.

1965, 31. máj, Senohraby

List Jána Vojtaššáka biskupovi Pavlovi Hnilicovi SJ do Ríma. Biskup ďakuje za list i za „malý darček“. Píše, že dar použije na stavbu svojej hrobky v rodisku. Miesto pochovania v Spišskej Kapitule, pripravené v roku 1935, zostane pre niekoho iného. Spomína, že aj on chcel vstúpiť do Spoločnosti Ježišovej po svojej kňazskej vysviacke ešte ako kaplán v Hornej Zubrici (dnes v Poľsku). Komentuje aj voľbu nového generálneho predstaveného jezuitov P. Pedra Aruppeho SJ. Poťažkáva si nad nemožnosťou dostať z Ríma *Annuario Pontificio* a iné knihy, ktoré mu poslal rektor SÚSCM Mons. Náhalka.

1965, 20. jún, Senohraby

List Jána Vojtaššáka biskupovi Pavlovi Hnilicovi SJ v Ríme. Biskupa prosí o doručenie jeho latinského elaborátu o česko-slovenských proticirkevných zákonoch z roku 1949. Chce, aby Štátny sekretariát bol o nich dobre informovaný (pri rokovaniach so zástupcami česko-slovenského režimu) a poznal v nich „satanovo kopyto“. Nechce to poslať poštou priamo, aby mu to komunistická pošta nezhabala. Chce, aby ho biskup Hnilica upovedomil o šťastlivom doručení zásielky adresátovi. K listu je pripojený aj spomínaný latinský elaborát pre Štátny sekretariát datovaný takisto 20. 6. 1965.

1965, 12. júl, Senohraby

Posledný list Jána Vojtaššáka mons. Štefanovi Náhalkovi. Pisateľ ďakuje za blahoželanie-pohľadnicu k 64. výročiu jeho kňazskej vysviacky zo 6. 7., podpísanú viacerými osobami, z ktorých biskup pozná iba Náhalku. Biskup s humorom poznamenáva, že keď je v Ríme len Slovákov a to kňazov, tak Taliani majú sa čo obávať. Pripomína, že dostal aj telegram Sv. Otca, za ktorý obratom poďakoval listom. Potešila by ho odpoveď na žiadosť o premiestnenie biskupského sídla do Ružomberka. Píše, že dostal zo Slovenska smutnú správu o smrti tajného kňaza Janíka. V závere listu sa sťažuje na „bercové vředy“ na nohách, ktoré ho trápia už štyri mesiace.

1965, 27. júl, Senohraby

Posledný list Jána Vojtaššáka mons. Viktorovi Trstenskému. Pisateľ mu blahoželá k zajtrajším meninám a sľubuje mu *memento* pri zajtrajšej sv. omši. Odporúča mu poslať list na Biskupský úrad a hlásiť

sa do dušpastierskej služby v diecéze. Potom má pokojne a trpezlivo čakať na odpoveď. Ďalej píše, že si dal žiadosť na riaditeľstvo ČKCH na 14-20 dní dovolenky, aby mohol navštíviť príbuzných na Slovensku. Odpoveďou bola návšteva dvoch pánov z cirkevného oddelenia Ministerstva školstva z Prahy s vysvetlením, že na Slovensko ho nepustia, „lebo moja prítomnosť mohla by vyvolať povstanie a toho my si nepřejeme“. Biskup chcel takto odplatiť mnohé návštevy zo Slovenska. Pokračuje: „Bude dobre, ak nebudú prekážať i v tom, aby ma mŕtveho do rodiska odviezli. To je právo slobodného občana, za akého ma pri prepustení z väzenia príslušníci Ministerstva vnútra kvalifikovali. Ale to všetko je moderná dialektika. S vrelým pozdravom a žehnaním som Tvoj v Kristu oddaný biskup + Ján“. Toto sú slová z posledného zachovaného biskupovho listu, ktorý napísal týždeň pred svojou smrťou a ktorý adresát dostal pravdepodobne až po smrti biskupa.

Po nahliadnutí do korešpondencie vyvstáva pred nami veľká postava biskupa Vojtaššáka, poníženého v očiach sveta, ale nezlomeného. Aj v posledných mesiacoch a týždňoch života mal na srdci všeobecnú cirkev i Spišskú diecézu, od ktorej bol násilne 15 rokov odlúčený. V slobodnom svete bol jeho pravou rukou mons. Štefan Náhalka, jeho bývalý osobný tajomník a tajný generálny vikár. Pre Krista a jeho Cirkev prenasledovaný, utečenec, organizátor a hlava slovenského exilu. Budovateľ a prvý rektor Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda. Na neho sa biskup Vojtaššák obracal listami hlavne v posledných mesiacoch a týždňoch svojho života.

Obidve tieto postavy si zaslúžia oveľa väčšiu pozornosť z našej strany, ako tomu bolo doteraz.

MONS. HELIC. JOZEF KRIŠTOF

SV. MARTIN AJ DNES AKTUÁLNY

„Chránime si kresťanskú identitu a dovoľme Duchu Svätému, aby nás viedol životom. Aby sme sa dopracovali k tejto kresťanskej identite, Boh nám dal prejsť dlhou cestou dejín, až kým poslal svojho Syna. Aj my musíme prejsť v našom živote dlhou cestou, aby naša kresťanská identita bola silná. Aby tak bolo možné vydávať skrze ňu svedectvo. Isteže, je tu hriech, ktorý spôsobuje naše pády, ale máme Pánovu silu, aby sme vstali a napredovali. Hriech je súčasťou našej identity: sme hriešnici, ale hriešnici s vierou v Ježiša Krista. Nie je to len viera z poznania, ale dar od Boha, ktorý nás upevňuje v Kristovi. Udelil nám pomazanie, dal nám jeho pečat, znak Ducha do našich srdiec a dar identity kresťanov.“

(Svätý Otec František v rannej homílii 9. júna 2015)

Najdôstojnejší otcovia biskupi, milí kňazskí spolubratia, bratia a sestry!

Svätý Otec František týmito slovami povzbudil kresťanov, aby si uvedomili svoju identitu, pôvod, tradíciu a vieru. Korene a žriedla súčasného kresťanstva vytvárali mnohí svätci, otcovia a učitelia Cirkvi. Prví kresťania vyobrazovali nádej ako kotvu, akoby život bol kotvou hodenou na nebeský breh a my všetci, kráčajúci smerom k tomu brehu, pridŕžajúc sa lana tej kotvy. Toto je pekný obraz nádeje: mať srdce ukotvené tam, kde sú naši predkovia, kde sú svätí, kde je Ježiš, kde je Boh. Toto je nádej, ktorá nesklame.

Svätci majú výnimočné postavenie v dejinách ľudstva, Katolíckej cirkvi a napokon aj v našej súčasnej dobe. Modlíme sa osobitné litánie a z našich prosieb presvitajú lúče nádeje, ktorá nás očisťuje, posilňuje našu vieru aj optimizmus v rozumnej miere a učí nás najmä pokore.

Spíšská diecéza slávi Jubilejný rok sv. Martina, svojho patróna a jedného z najznamenitejších svätcov v duchovnom rodostrome Matky Cirkvi. Sv. Martin imponuje podnes svojou skromnosťou, ale aj silou ducha a viery.

Bratia a sestry!

Potrebuje dnes Katolícka cirkev osvietených reformátorov, a či svätcov – ľudí príkladného kresť

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

ťanského života usilujúcich sa o dokonalosť vo viere, mravnosti, humánnosti, múdrosti a pokore? Čím sú pre civilizáciu svätci našich dní? Nedosiahnuteľným ideálom, veľkolepou tradíciou, alebo evanjeliovou solou zeme, takou prepotrebnou pre terajšie časy?

Pápež sv. Ján XXIII. o svätcoch napísal: „Na miestach, ktorými prejdú svätí, zostane vždy niečo z Boha.“ (HÜNERMANN, W.: *Ján XXIII. Pastier sveta*. Bratislava : Lúč, 2010, s. 243). Dejiny civilizácie a mnohé miesta našej planéty nesú nezmazateľné stopy tejto svätosti, odrážajúcej znaky Stvoriteľovej prozreteľnosti.

Túžbu po charizme rýdzej svätosti Spasiteľa nemôžno žiadnemu smrteľníkovi vnútiť nasilu. Nech by aj človek nátlaku podľahol, osvojí si mystérium svätého života len povrchné a na krátky čas. Túžba po svätosti sa môže jedine zasievať ako biblické horčičné zrnko s vedomím mnohých márných pokusov.

Ideál svätosti potrebuje najmä dnes, v tejto chvíli, svoju žírnu pôdu, vedomie historickosti, duchovnej identity. Ale nič z toho nevzklíči, nevzide na duševnej Sahare. Človek nenačerpá impulz k sebazdokonaľovaniu, k prehlbovaniu viery, pokory a istoty večnej nádeje zo vzduchoprázdna. Dejiny kresťanstva sa nezačali písať a najmä žiť predvčerom. Bez poznania osnovných faktov o svätcoch, o časoch, v ktorých žili a pôsobili, zostanú všetky poctivo myslené úmysly iba bájnymi efemérnymi chimérami. Vskutku čínorodú inšpiráciu na osvojovanie si vzorov svätosti ponúka sv. Serafim Sarovský: „*Čítaj diela svätých svojimi skutkami.*“ (<http://www.horcicne-zrnko.sk/VYROKY/Svatost.-html>).

Milovaní v Kristovi!

Často počúvame, že súčasná mládež nemá vzory. Sv. Martin z Tours bol príkladom pre mladých svojej doby, v ktorej kresťanstvo prežívalo ťažké časy. Svojou krištáľovo čistou kresťanskou láskou k blízkym sa zapísal do európskej histórie v epoche storočia.

Vyprosujeme v spoločných modlitbách, aby výnimočná zbožnosť a mravná čistota nášho patróna bola inšpiráciou a najmä príkladom pre terajšiu mládež, a nielen na území Spišskej diecézy. Aby sa cesta a skutky sv. Martina stali žriedlom duchovnej posily a kresťansko-katolíckeho vzrastu slovenského ľudu.

MONS. FRANTIŠEK DLUGOŠ
DEKAN-FARÁR LEVOČA

FARSKÁ CHARITA V LEVOČI

„Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné...veď medzi nimi nebolo núdzneho“ (Sk 4,32-34).

1. Kto sme? Dobrovoľníci, ľudia ochotní dávať to najvzácnejšie, čo dnešný svet nemá, svoj čas. 2. Pre koho? Pre chudobných, nie zdanlivo, ale naozaj chudobných, t. j. tých, ktorí chcú žiť slušne a poctivo. Pre tých, ktorí chcú dať svojim deťom skutočný domov. 3. Ako? Humanitárnou pomocou – čo máme, to aj dáme. Oblečenie, potraviny, sociálne poradenstvo, ale v prvom rade ľudskosť a vypočutie.

Tri otázky, tri odpovede. Tu by som mohla aj skončiť, nič viac a nič menej nie je zahrnuté v názve Farská charita. Avšak pre tých, ktorí sa ešte nestretli s touto „predĺženou rukou“ charity, je potrebné vysvetlenie. Farské charity v našej diecéze nie sú novinkou, existujú už niekoľko rokov. Ich činnosť je však často nenápadná a tichá. A tak je to správne. Nemusíme robiť veľké divy, stačia malé skutky lásky.

Naša Farská charita v Levoči je malým spoločenstvom dobrovoľníkov, ktorí boli a sú ochotní s odhodlaním vykročiť zo svojho pohodlia, a nie len rozprávať o skutkoch, ale ich aj konať. Urobili svoju lásku ku Kristovi konkrétnou. Ako hovorí svätá Edita Steinová: „Láska k blížnemu je mierou našej lásky k Bohu“ (<https://sk.wikiquote.org/wiki/Miera>. 5. 4. 2017). Neostali len pri slovách o ľudskej biede a ťažkých životných podmienkach. Oni išli ďalej, do hĺbky vzťahu k blížnemu a slová premenili na skutky. Ako? Myslím, že to nebolo vôbec ťažké, ide len o vôľu a chuť pomáhať. Garantujem vám, že ten pocit stojí za to.

Na začiatku bolo potrebné stretnúť sa, zopár ľudí a p. dekan, správca farnosti. Prvé stretnutie a túžba konečne začať niečo robiť nás hnali dopredu. K dispozícii sme mali veľa ošatenia vo vreciach, v malej miestnosti. To sme roztriedili a poskladali do políc. Ale čo s tým? Stačilo mať otvorené oči a srdce – a išlo to. Spočiatku sme oslovovali ľudí vo svojom okolí a hovorili im o pomoci, ktorú im dokážeme poskytnúť. Neskôr nám pribudla aj potravinová pomoc cez Tesco-zbierku a teraz aj iné formy potravinovej pomoci. Tak počet rodín, ktorým sa pomáha, stúpol a stále stúpa.

Milá príhoda bola, keď mi jedna mamička piatich detí povedala, že dostať čosi zadarmo, to sa dnes nevi-

dí a chcela aspoň symbolicky „zaplatiť.“ V rukách držala nové topánky pre syna a nechápala, čo jej to hovorím. „Môžem si to nechať? Len tak?“ Neverila. Po chvíli ticha sa rozplakala a dodala, že za celý svoj život nezažila, aby jej niekto niečo len tak dal, celkom zadarmo.

Sú to krásne chvíle zblíženia sa mnohých ľudí vo farnosti. Veď nikomu nie je lahostajný ten druhý, keď s ním už prehodil pár slov a čosi zistil o jeho životnom príbehu. Musím však podotknúť, že aj v samotnom spoločenstve farskej charity sme si začali byť navzájom oporou a zistili sme, že je to pre nás prínosom. Dokážeme sa aj medzi sebou porozprávať o tom, čo nás trápi, spolu sa pomodliť, ale aj urobiť si výlet. Spája nás pomoc núdznym, a teda i sebe navzájom, lebo kto dnes nie je núdzny?

Farská charita poskytuje nielen materiálnu pomoc, ale má byť tvorená dobrovoľníkmi, ktorí sú „jedno srdce a jedna duša“ (Sk 4,32), iba tak dokážu poskytnúť pomoc ďalším. Ale stále sme len ľudia. Stáva sa, že z času na čas sa dostaví vyhorenie počiatočného zápalu. Vtedy sa prejaví sila spoločenstva, ktoré vás podrží a nanovo zapáli. Najťažšie je rozlíšiť, či človek, ktorý stojí pred vami, naozaj potrebuje pomoc, alebo len chce niečo – často hocičo – zadarmo. Žiaľ, i takí sa nájdu. Také situácie vo viacerých prípadoch riešime tak, že prideme k ľuďom priamo domov a rozprávame s nimi. Do ich príbytkov vstupujeme vždy s úctou a diskretnosťou. Najlepšie je, keď tam idú s nami naši kňazi. Vtedy snád ľudia, veriaci či neveriaci, vedia, že môžu dôverovať. Takto sa naša činnosť stáva požehnaním pre chudobných, pre nás i pre farnosť.

Všetko sa umocnilo a posilnilo vyhlásením roku sv. Martina. Sme vďační Bohu za tento vzor svätosti. Je to výnimočný čas obnovy mnohých farností, ktoré túžia byť nápomocné blížnym, ktorí sa chcú dávať a ktorí chcú zažiť silu kresťanského spoločenstva. Podpora kňaza farnosti je nevyhnutná aj z toho titulu, že správca farnosti je zároveň predsedom farskej charity. Tu sa mi patrí poďakovať nášmu p. dekanovi a p. kaplánom za ich čas, ochotu a nezištnú pomoc. Je pre nás povzbudením a radosťou aj takto spolupracovať na budovaní Božieho Kráľovstva.

Nebojte sa prejaviť iniciatívu vo farnosti a urobiť našu kresťanskú lásku konkrétnou, živou. Nech nám i vám v tom pomáha sv. Martin, patrón našej diecézy.

SR. RITA DANIELA KOČÍKOVÁ
FCH LEVOČA

CHRÁM JE KAMENNÉ KRÉDO II.

SKÚSENOSTI KŇAZA S OPRAVAMI KOSTOLA

V predchádzajúcom čísle sme v prvej časti tejto reportáže priniesli opis skúseností vsdp. Jozefa Tomagu pri oprave pamiatkového farského kostola v Okoličnom. Prvým krokom je dôkladné poznanie histórie (prostredníctvom rozličných systémových výskumov) a druhým krokom, ktorý urobil, bola úzka spolupráca s architektom. Jej ovocím je projektová dokumentácia, príp. aj výkaz výmer.

Tretím krokom v príprave obnovy každej sakrálnej stavby je žiadosť o stavebné povolenie. Žiadosť sa podáva (podľa §58 Zákon č. 50/1979 Zb.) vtedy, ak plánovaná obnova:

- rieši samotnú statiku stavby (statický posudok),
- zasahuje do statických zvislých konštrukcií stavby (statický posudok),
- nahrádza starú nosnú konštrukciu za novú (napr. výmena krovnej konštrukcie),
- mení stavbu jej objem (napr. prístavbou),
- rieši výmenu nosných stien v objekte (statický posudok).

Žiadosť o vydanie stavebného povolenia sa podáva na príslušnom stavebnom úrade vo forme vyplneného tlačiva spolu s nasledovnými prílohami.

1. list vlastníctva,
2. kópia z katastrálnej mapy,
3. projektová dokumentácia stavby v troch vyhotoveniach vypracovaná oprávnenou osobou (sprievodná správa, súhrnná technická správa, pôdorysy, rezy, pohľady, starý stav, navrhovaný stav, príslušné projekty inštalácií, statický posudok, požiarne ochrana),
4. rozhodnutia, stanoviská, vyjadrenia, súhlasy, posúdenia alebo iné opatrenia dotknutých orgánov štátnej správy a obce,
5. ak ide o stavbu uskutočňovanú svojpomocou, vyhlásenie stavebného dozoru alebo kvalifikovanej osoby, že bude zabezpečovať odborné vedenie uskutočňovania stavby,

6. doklad o uhradení správneho poplatku.

Dĺžka platnosti stavebného povolenia je dva roky odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť, pokiaľ stavebný úrad v odôvodnených prípadoch neurčil na začatie stavby dlhšiu lehotu. Čiže do dvoch rokov od nadobudnutia platnosti je nutné začať s výstavbou, inak povolenie stratí platnosť a je nutné oň opätovne požiadať.

V prípade obnovy, ktorá nenapĺňa horeuvedené podmienky stavebného povolenia, je potrebné naplniť povinnosť voči príslušnému stavebnému úradu ohlásením samotných stavebných úprav alebo udržiavacích prác sakrálnej stavby. V našom prípade ide pritom podľa §55 Zákona č. 50/1979 Zb. o:

- stavebné úpravy, ktorými sa podstatne nemení vzhľad stavby, nezasahuje sa do nosných konštrukcií stavby, nemení sa spôsob užívania stavby a neohrozujú sa záujmy spoločnosti,
- udržiavacie práce, ktoré by mohli ovplyvniť stabilitu stavby, požiarne bezpečnosť stavby, jej vzhľad alebo životné prostredie a pri všetkých udržiavacích prácach na stavbe, ktorá je kultúrnou pamiatkou.

Ak sa majú stavebné úpravy alebo udržiavacie práce uskutočniť na stavbe, ktorá je kultúrnou pamiatkou, priloží stavebník k ich ohláseniu stavebnému úradu stanovisko orgánu pamiatkovej starostlivosti.

1. Ohlásenie stavebných úprav a udržiavacích prác obsahuje:

- a) meno, priezvisko (názov) a adresu (sídlo) stavebníka,
- b) údaj o tom, na ktorej stavbe sa majú úpravy alebo práce uskutočniť,
- c) rozsah a účel úprav a prác a ich jednoduchý technický popis.

2. K ohláseniu sa pripojí:

- a) doklad preukazujúci vlastnícke alebo iné právo k stavbe,
- b) písomná dohoda s vlastníkom stavby, ak úpravu alebo udržiavacie práce bude uskutočňovať nájomca,
- c) stanovisko orgánu štátnej pamiatkovej starostlivosti, ak ide o stavebnú úpravu alebo udržiavacie práce na stavbe, ktorá je kultúrnou pamiatkou, alebo ide o stavbu, ktorá sa nachádza v pamiatkovo chránenom území.

Pri stavebných úpravách a udržiavacích prácach, po ohlásení ktorých stavebný úrad určil, že podliehajú stavebnému povoleniu, sa údaje doplnia o:

- a) stavebné výkresy v troch vyhotoveniach,
- b) situačné a stavebné výkresy zariadenia staviska, ak sa má budovať,
- c) ďalšie podklady určené stavebným úradom, ktoré sú nevyhnutné.

Po obdržaní stavebného povolenia alebo po ohlásení stavebných úprav či udržiavacích prác stavebnému úradu je užitočné pre investora (farnosť) uskutočniť **štvrtý krok** v procese prípravy formou prieskumu trhu pre dodanie konkrétnych prác či materiálu, zvlášť ak ide o odborné riešenia. Nazýva sa to výberové konanie. Oslovením viacerých zhotoviteľov je možné nadobudnúť rôzne cenové ponuky, spôsob dodania požadovaných prác či samotné referencie stavebníkov v požadovanej oblasti. Všetky tri rozmery: cenu, kvalitu práce a referencie je potrebné zvážiť pri výbere zhotoviteľa, aby obnova bola nakoniec ukážkou odbornosti, kvality a reálnej ceny. Takýto prieskum trhu môže určiť dobrého dodávateľa stavby, ktorému investor pred začiatkom prác adresuje objednávku na požadované práce v konkrétnom termíne a na základe tej cenovej ponuky, ktorú predložil v rámci prieskumu trhu.

Ak sa robí väčšia obnova objektu, ktorá pozostáva z viacerých stavebných etáp a je naplánovaná na niekoľko týždňov alebo mesiacov, je potrebné medzi investorom a zhotoviteľom stavby podpísať tzv. zmluvu o dielo, v ktorej sa obidve strany zaväzujú naplniť svoje záväzky.

Jednotlivé časti takejto zmluvy o dielo sú:

- a) predmet dohody
- b) cena za vykonanie diela
- c) termín plnenia diela
- d) vykonanie diela a jeho odovzdanie
- e) zodpovednosť za závädy a záručná doba
- f) sankcie
- g) zánik zmluvy
- h) záverečné ustanovenia.

Piatym krokom v procese prípravy je, aby investor uzatvoril zmluvný vzťah s autorským dozom a stavebným dozom stavby. Autorský dozor vykonáva zhotoviteľ projektovej dokumentácie. Autorský dozor kontroluje, či sa stavba realizuje podľa schválenej dokumentácie a či sa dodržia podmienky stavebného povolenia.

V prípade stavieb financovaných z verejného rozpočtu, je stavebník povinný zabezpečiť autorský dozor projektanta v súlade s realizovanou stavbou s overenou projektovou dokumentáciou.

K ďalším činnostiam autorského dozoru patrí:

- účasť na kontrolných dňoch zvolaných investorom,
- vyjadrenie sa k požiadavkám na zmenu materiálového a technického riešenia,
- poskytuje pracovníkom dodávateľa stavby konzultácie k spracovanej projektovej dokumentácii,
- konzultácie k navrhovaným zmenám /dispozičné a technické/ v porovnaní so schválenou dokumentáciou.

Autorský dozor nerieši problémy súvisiace s cenou, termínom výstavby, prevádzkové vzťahy a vzťahy účastníkov výstavby.

Stavebný dozor sleduje spôsob a postup stavby, či sa uskutočňuje podľa schválenej projektovej dokumentácie a podľa stavebného povolenia.

Povinnosti stavebného dozoru sú:

- dodržanie všeobecných technických požiadaviek,

- dodržanie podmienok územného rozhodnutia a stavebného povolenia,
- stavebný dozor dbá na odstránenie nedostatkov, ktoré na stavbe zistil,
- sleduje bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,
- dohliada pri realizácii stavebných konštrukcií a pracovných postupov,
- rieši technické otázky s dodávateľom stavby,
- kontroluje vedenie stavebného denníka a podpisuje ho,
- zastupuje investora tak, aby celkové náklady neprekročili rozpočet a dodržala sa lehota výstavby,
- zúčastní sa na kolaudačnom rozhodnutí a dohliadne na odstránenie kolaudačných chýb.

Takýmto spôsobom sa môže spustiť proces samotnej realizácie obnovy sakrálnej stavby, pričom účastníci stavebného konania sú:

- stavebník,
- osoby, ktoré majú vlastnícke alebo iné práva k pozemkom a stavbám na nich vrátane susediacich pozemkov a stavieb, iba ak ich vlastnícke alebo iné práva k týmto pozemkom a stavbám môžu byť stavebným povolením priamo dotknuté,
- stavebný dozor,
- autorský dozor,
- ďalšie osoby, ktorým toto postavenie vyplýva z osobitných predpisov (napr. zo zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, KPÚ v prípade NKP, atď.)

Pre úplnosť je potrebné poukázať na povinnosť kňaza vyplývajúcu z partikulárneho práva Spišskej diecézy požiadať biskupský úrad o povolenie k realizácii obnovy sakrálnej stavby v rôznych stupňoch obnovy. Povinnosť farára žiadať súhlas sa vzťahuje na každú stavbu, prestavbu, opravu, kúpu, predaj, zmenu hnutelného aj nehnuteľného majetku, resp. opravu objektu vo vlastníctve farnosti. Následne musí farár/administrátor postupovať podľa pokynov, ktoré dostane od diecézneho biskupa.

ZÁVER

V roku 2011 navštívil dnes už emeritný pápež Benedikt XVI. kartuziánsky kláštor v Serra san Bruno (Certosa di Serra san Bruno) v talianskom regióne Kalábria, kde povedal: „*Strážte si poklad veľkej duchovnej tradície tohto miesta a snažte sa ju uviesť do*

každodenného života.“ Toto sú nielen slová povzbudenia, ale aj slová rešpektujúce duchovnú skúsenosť samotného miesta. Strážiť konkrétny podklad veľkej duchovnej tradície je zverený aj nám, pričom je nenahraditeľné rešpektovanie skúsenosti mystiky a spirituality samotného miesta, skúsenosti samotného spoločenstva veriacich i rešpektovanie odbornej skúsenosti tých, ktorí vstupujú do obnovy na všetkých úrovniach jej realizácie. Len tak je možné hodnotným a dlhodobým spôsobom duchovnú tradíciu každého miesta uviesť do každodenného života.

JOZEF TOMAGA
SPRÁVCA FARNOSTI OKOLIČNÉ

OSTALI VERNÍ, AJ KEĎ ICH PRENASLEDOVALI...

V tomto roku je príležitosť pripomenúť si niektoré významné kňazské osobnosti, ktoré mali podstatný vplyv na duchovný rast a náboženský život svojich veriacich. Všetci vyštudovali ešte za biskupa Jána Vojtaššáka a ich kňazské pôsobenie bolo sťažené rokmi náboženskej neslobody. Zaujímavosťou je, že týchto kňazov si Pán postupne, mesiac po mesiaci, povolal do večnosti v roku 1992, teda pred 25 rokmi. V apríli zomrel vdp. Ján Belčány, ktorý pochádzal zo Spišskej diecézy, vysvätený bol však za Rožňavskú diecézu. Dôchodkový vek prežíval v Námestove. V máji zomrel vdp. Viktor Gašaj, správca farnosti Breza. V júni zomrel jeho sused vdp. Pavol Mikula, správca farnosti Mútne, ktorý bol ešte Gašajovi na pohrebe. V auguste zomrel vdp. Peter Korbel, ktorý bol už dlhší čas na odpočinku vo svojej rodnej obci v Dlhej nad Oravou. V septembri zomrel vdp. Alojz Pirožek, dlhoročný správca farnosti Oravské Veselé a v októbri zomrel vdp. Hypolit Štrbina, ktorý z farnosti Krušetnica odišiel na dôchodok do svojej rodnej obce Lisková.

Zo spomínaných kňazov teraz priblížime charakteristické kňazské črty a pôsobenie troch z nich, ktorí spravovali navzájom susediace farnosti: vdp. Pavol Mikula, vdp. Alojz Pirožek a vdp. Viktor Gašaj. Na ich živote zároveň poukážeme na dejinné okolnosti, ktoré im bránili naplno rozvinúť svoje talenty a kňazské poslanie.

Pavol Mikula by sa bol dožil práve v tomto roku 100 rokov, čo je druhý dôvod, aby sme si priblížili túto kňazskú osobnosť. Narodil sa 12. 7. 1917 vo Vršateckom Podhradí. Po skončení ľudovej školy študoval na reálnom gymnáziu v Levoči v rokoch 1931-1939. Bolo to gymnázium, ktoré sa volalo aj „malý seminár“, pretože gymnazisti tam mali v tom čase aj solídnu prípravu pre ďalšie štúdium v kňazskom seminári. Po maturite sa prihlásil na teologické štúdiá do Kňazského seminára v Spišskej Kapitule. Tu možno len dedukovať, že mladého Pavla Mikulu inšpirovala sila osobnosti vtedajšieho spišského biskupa, dnes Božieho sluhu, Jána Vojtaššáka, keďže už gymnaziálne štúdiá chcel absolvovať v blízkosti Spišskej Kapituly, tohto významného duchovného centra, a ne-

P. MIKULA S PRVOPRIJÍMAJÚCIMI DEŤMI. OSOBNÝ ARCHÍV P. MAJDA

skôr i teologické štúdiá ukončil v Spišskej Kapitule, v blízkosti tohto výnimočného biskupa, ktorý ho po teologických štúdiách vysvätil za kňaza 18. júna 1944 pre Spišskú diecézu. Nastúpil ako kaplán do Oravskej Lesnej, a práve tu sa začala jeho životná kalvária. Nastupujúca komunistická garnitúra urobila z kňaza Pavla Mikulu podozrivého z protištátnej činnosti. Svedčí o tom dokument Povereníctva vnútra zo 7. októbra 1947, a to len na základe toho, že sa stretával s odporcami nastupujúceho komunistického režimu. Naším jazykom povedané - stretával sa s kňazmi, tak ako sa aj dnes kňazi stretávajú, akurát že niektorí z nich boli kvôli ich oddanosti Katolíckej cirkvi pre komunistov neprijateľní. Kvôli tomu mu bola urobená domová prehliadka a následne mu bolo pozastavené vyplácanie tzv. kongruy, to znamená, že ostal bez platu, a teda odkázaný len na milodary veriacich. Dokonca ani následné intervencie spišského biskupa Jána Vojtaššáka nezvrátili tento stav. V jednom z listov biskup napísal: „*V núdzi postavenému ráčte kongruu urýchlene poukázať.*“ Vtedy ešte málokto však tušil, že nastupujúca vláda jednej strany - komunistov, ktorí sa zmocnili vo februári 1948 vedenia v štáte, má v úmysle postupne likvidovať Cirkev a zatvárať do väzenia nielen kňazov, ale i biskupov, čo sa neskôr potvrdilo. Svedčí o tom fakt, že Predsedníctvo ÚV KSS na svojom zasadnutí 17. júna 1949 navrhlo, aby boli do biskupských úradov v Trnave a v Spišskej Kapitule vyslaní zmocnenci Povereníctva školstva, ktorých úlohou bolo kontrolovať celú agendu biskupských úradov a samotných biskupov. Okrem toho sa štátne or-

gány pokúsili prekaziť čítanie Pastierskeho listu biskupov Slovenska z 15. júna 1949 v kostoloch, známe ho ako *Hlas biskupov a ordinárov v hodine veľkej skúšky*. Práve v tomto pastierskom liste totiž katolícki biskupi charakterizovali štátnu cirkevnú politiku slovami: „... tu nejde už o dohodu medzi Cirkvou a štátom, ale ide o podriadenie rímskokatolíckej Cirkvi takej ideológii, ktorá je protikresťanská, ktorá hlása nahradenie náboženstva materializmom a osobuje si pre štát práva i vo veciach svedomia, viery a mravov, čo žiadny kresťan nemôže uznať.“ Situácia bola teda veľmi napätá. Na základe dostupných dokumentov sa dá predpokladať, že tento pastiersky list biskupov prečítal aj kaplán Pavol Mikula, za čo mu hrozilo väzenie. Okrem toho na prelome rokov 1949-1950 sa od kňazov začal vyžadovať aj „sľub vernosti republike“. V tom čase bol už kaplánom v Zákamennom. Odtiaľ v roku 1950 odišiel pred zúrivou politickou mocou. Vo svojom životopise neskôr sám píše: „V roku 1950 som odišiel do ilegality z obavy pred uväznením a z ohľadu na rodinu. (Behom jedného roka sa totiž utopil brat a otca zabili kone). Moje uväznenie by bolo pravdepodobne urýchlilo matke smrť.“ Mladý kňaz Pavol Mikula odchádza teda do ilegality a 10 rokov pôsobí skryto, mimo dohľadu štátnej moci, teda tajne. Až v roku 1960 ho zaistili a odsúdili na jedenásť rokov straty slobody. Trest si odpykával vo väzení vo Valdiciach. Na roky vo väzení a na stretnutie s biskupom Vojtaššákom spomínal vždy s veľkým dojatím. Amnestiou prezidenta republiky v roku 1962 sa dostal na slobodu. Dva roky pracoval ako lesný robotník v Pruskom a od roku 1964 bol opäť na kaplánskom mieste v Rabči. Keď v roku 1965 zomrel v Mútnom vdp. Jozef Gočál, Pavol Mikula bol ustanovený za správcu tejto farnosti. Túto farnosť spravoval 27 rokov až do svojej smrti 25. 6. 1992. Jeho posledná svätá omša bolo prvé sväté prijímanie v Beňadove. Slávil ju už s veľkými bolesťami. Veriaci na neho stále spomínajú s láskou a úctou. Vo farnosti mal prirodzenú autoritu. Aj napriek zákazom vždy obetavo katechizoval a vo filiálke v Beňadove po večeroch vyučoval náboženstvo v sakristii kostola. Rovnako do neskorých večerných hodín spovedával, zvlášť v prvopiatkovom týždni. Pri organizovaní odpustov neraz riskoval, že ho budú vyšetrovať a zoberú mu štátny súhlas, pretože kňazi v jeho farnosti spovedali aj bez štátneho povolenia a svätú omšu slúžil aj 1. mája - na sviatok sv. Jozefa Robotníka, patróna kostola v Beňadove, keď štátne orgány organizovali manifestácie. Minimálne

raz ho pre to aj vyšetrovali. S veľkou radosťou a otvorenosťou sa venoval mladým kňazom, ktorí prichádzali do dekanátu, a ak sa dostali do sporu so štátnou mocou, vedel sa ich patrične zastať a upokojiť situáciu. Zároveň túžil vychovať kňaza aj z vlastnej farnosti. Pán Boh mu doprial túto radosť na sklonku života, keď po páde komunizmu v roku 1991 sa dočkal nástupu svojho bohoslovca do kňazského seminára. Povolanie sa zrodilo v Beňadove a pán farár Mikula mal z toho obrovskú radosť. Po jeho smrti dozreli aj ďalšie povolania, kňazské i rehoľné, ktoré sa zrodili práve vďaka jeho obetavej kňazskej službe.

Alojz Pirožek pochádzal zo slovenskej rodiny v Jablonke, kde sa narodil 11. 2. 1923. Práve kvôli tomu zažil počas svojich štúdií v kňazskom seminári ťažké odlúčenie od svojej rodiny v čase, keď sa po druhej svetovej vojne zatvárali hranice. Mladý bohoslovec Alojz musel tajne prejsť cez poľsko-slovenskú hranicu, prebrodiť rieku a riskovať vlastný život, len aby mohol doštudovať v Spišskom kňazskom seminári. Po vysviacke nemohol vo svojej rodnej obci ani odslúžiť primičnú svätú omšu. Primície mal v tichosti, bez rodiny, v katedrále, keď v roku 1947 ukončil štúdiá a bol vysvätený za kňaza. S matkou sa stretol až po 15 rokoch. Jeho kaplánskymi miestami boli postupne Hruštín, Tvrdošín a po základnej vojenskej službe sa jeho kaplánskym miestom stalo Námestovo. Počas vojenskej služby zažil okrem iného aj perzekúciu a predĺženie dvojročnej vojenskej služby o rok, lebo ho pristihli, ako tajne slúžil svätú omšu. Od roku 1955 bol správcom farnosti Liptovská Osada a od roku 1962 bol správcom farnosti Oravské Veselé. Tu prežil podstatnú časť svojho obetavého kňazského života. Jeho kňazská spolupráca a bratská spolupatričnosť sa prejavovala aj v tom, že svojmu susedovi Pavlovi Mikulovi neraz zatelefonoval s otázkou: „Paľko, o čom budeme zajtra kázať?“ Sobotu venoval dôkladnej príprave na nedeľu. Aj pre neho sa spovednica stala domovom. Vždy s radosťou využil každú chvíľu na vysvetlenie „náboženských otázok“, vysvetľovaním Desatora, čo bola v podstate katechéza dospelých, detí i mládeže. Bol dôkladný a zodpovedný aj v administratívnych záležitostiach. Zaujímal sa o históriu. Tak tiež sa zaujímal o kňazov a kňazský dorast. Bohoslov-

cov volal „moji chlapci“. Miloval kňazskú spoločnosť. Bol vďačný za každý prejav služby. Od roku 1988 bol na odpočinku v Novoti, kde sa o neho obetavo starali jeho gazdiná Jana Cvoligová a vdp. farár Rudolf Vetrík, ktorý mu na fare v Novoti poskytol zázemie v jeseni jeho kňazského života. Zomrel 19. 9. 1992.

Viktor Gašaj je tretím kňazom, na ktorého si zvlášť v tomto roku chceme spomenúť. Narodil sa 18. 7. 1925 v Trstenej. Vysvätený bol v roku 1949. Najskôr nastúpil za kaplána do

Ludrovej, o rok už bol správcom farnosti Lisková a na ďalší rok zasa kaplánom v Starej Lubovni. Po roku bol opäť preložený za kaplána do Spišskej Belej, odkiaľ nastúpil na základnú vojenskú službu. Od roku 1954 bol kaplánom v Ružomberku, neskôr v Poprade i v Spišskej Kapitule. Avšak, zlomovým rokom bol aj u neho rok 1962, keď bol preložený za správcu farnosti Breza, kde pôsobil celých 30 rokov až do svojej smrti 12. 5. 1992. Zaujímavosťou je, že Viktora Gašaja s Pavlom Mikulom okrem kňazského života spájali aj tí istí žiaci. Do školy v Breze totiž chodievali aj žiaci z Beňadova, čo je filiálka Mútneho. Viktor Gašaj mal pravidelne pre nich vyučovanie náboženstva v poobedňajších hodinách, čo mu škola dovolila, ale znemožňované to mal tým, že náboženstvo mal naraz pre všetky deti z Beňadova v jednej triede. Tento kňaz to však zvládol s pokojom. Tie isté deti potom tajne po večeroch katechizoval už vo svojej filiálke aj pán farár Mikula, ktorý ich zasa pripravoval na prijatie sviatostí. Viktor Gašaj okrem Brezy spravoval aj filiálku Vasiľov, do ktorej dochádzal spojovým autobusom. Deti a mládež vedel priťahovať k Bohu zvláštnym pokojom, ktorý z neho vyžaroval. Vo svojej pracovni mal kľačadlo, kríž a drevozrezbu s obrazom sv. Maximiliána Kolbeho, ktorého dával ako príklad pokorného a pokojného znášania príkoria, ale aj ako príklad lásky k blížnemu. Kostol v Breze má bočnú kaplnku, ktorá bola vždy otvorená. Vedel totiž, že istá skupina detí z Beňadova sa tam chodí po škole krátko pomodliť, kým im nešiel autobus, a tak ich tam čakala vždy pokojná kostolná atmosféra a prichystaná modlitba za kňazov, za kňazské povolania, či za milosť dobre prežitého života.

Záverom možno povedať, že to boli kňazi, pre ktorých kňazstvo bolo všetkým. Ich vernosť Bohu, Cirkvi i ľuďom, ako aj horlivosť v službe a ohlasovaní

boli oslovujúce črty, pre ktoré si ich ľudia vážili. Pevnosť ich charakteru, vyskúšaného v časoch prenasledovania, ako aj ich ľudskosť a nábožnosť tvorili základ ich kňazskej svätosti. Boli to kňazi, ktorí vedeli, komu uverili, a svojím životom to potvrdili.

Ako hovorí sv. apoštol Pavol, pre večnosť zostáva iba láska. Láska čistá, ktorú človek rozdal, prijal a pre ktorú žil, pre ktorú trpel, zápasil i umieral. Taká je kresťanská láska – je to láska Kristova, ktorú Boh rozlial do našich sŕdc prostredníctvom Ducha Svätého a táto láska v nás prebúdzá horizonty nekonečna. A tomuto rozmeru večnosti máme počas nášho pozemského života porozumieť a s pomocou Božej milosti tento rozmer v sebe objaviť, pestovať a rozvinúť.

Je to Kristova láska, ktorou sa nám daroval aj prostredníctvom týchto obetavých kňazov.

Nech ich dobrotivý Pán Boh za všetko štedro odmení večnou spásou a radosťou. Requiescant in pace!

Odpočinutie večné daj im, Pane. A svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji!

PETER MAJDA
REKTOR SEMINÁRA

KOSTOL SV. MARTINA V TRSTENEJ

Trstená je hornooravské mesto nachádzajúce sa na severe Slovenska v okrese Tvrdošín. V minulosti bolo dôležitým miestom, kde sa sústreďovala obchodná činnosť spolu s existenciou a rozvojom rôznych remesiel. V súčasnosti je významným regionálnym centrom s priemyselným, kultúrnym, zdravotníckym, sociálnym i školským zázemím a intenzívnymi prejavmi náboženského života.

V centre mesta stojí kamenným múrom ohradený farský kostol sv. Martina postavený v polovici 17. storočia na základoch staršieho gotického chrá-

mu. Z vonkajšieho hľadiska zaujme najmä netypickým ukončením mohutnej hranolovej veže, ktorá má okrem hlavnej stredovej dvojitej zvonovej strechy ešte štyri postranné vežičky. V interiéri dominujú viaceré symboly patróna. Na hlavnom oltári je v centrálnej skriňovej časti socha sv. Martina ako biskupa a na jeho predele ďalšie dva obrazy s výjavmi z jeho života. Okrem toho sa jazdecký obraz svätca so žobrákom vyskytuje na jednej okennej vitráži a na stropnej maľbe.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

KOSTOL SV. MARTINA V RAKÚSOCH

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

Severne od Kežmarku, na úpäť Belianskych Tatier, sa nachádza obec Rakúsy. Rozlohovo nie je veľká (chotár cca 630 ha), prekvapí však počtom obyvateľov, ktorých tu žije skoro tritisíc. V obci sú dva kostoly – katolícky a evanjelický.

Rímskokatolícky kostol so súčasným patrocióniom pochádza z druhej polovice 19. storočia, avšak postavený bol na mieste oveľa staršieho kostola, ktorý bol zasvätený Panne Márii. Túto skutočnosť po-

tvrdzuje do dnešných dní zachovaná a stále používaná skriňová časť pôvodného neskorogotického mariánskeho oltára z konca 15. storočia. Po architektonickej stránke ide o klasický jednolodový vidiecky kostol s predstavanou hranolovou vežou, ktorá je zakončená ihlou (štíhlou ihlanovou strechou).

LUBOMÍR KALAVSKÝ

ROZDIELY MEDZI KATOLÍCKYM A PROTESTANTSKÝM UČENÍM

(DRUHÁ ČASŤ)

V našej rubrike „Ako to je?“ sme v minulom čísle uverejnili prvé dve odlišnosti v systéme katolíckeho a protestantského učenia (všeobecná charakteristika a Magistérium). V tomto čísle prinášame ďalšiu tému, v ktorej sa vyskytujú rozdiely, ako ich vidia naši mladí teológovia.

3. Posvätná Tradícia a Sväté písmo

Sväté písmo je Božie slovo, nakoľko je písomne zaznačené z vnuknutia Ducha Svätého. Okrem Písma však máme aj posvätnú Tradíciu, čím rozumieme Božie slovo, ktoré apoštolom odovzdal Ježiš Kristus a títo ho neporušene odovzdávajú svojim nástupcom, aby ho v sile a svetle Ducha Svätého verne ohlasovali, zachovávali, vysvetľovali a šírili. Sväté písmo aj Tradíciu spoločným názvom nazývame Božie zjavenie. Adresátkou Svätého písma je Cirkev, ktorej patrí úloha ohlasovať Božie zjavenie (porov. 2Pt 1,20; Mt 28,19; Lk 10,16), pričom platí, že adresátom Božieho zjavenia je každý človek (KKC 74). Cirkev v plnení tohto svojho poslania čerpá svoju istotu o všetkom, čo bolo zjavené tak zo Svätého písma, ako aj z Tradície. Obidva spôsoby Zjavenia treba prijímať s rovnakou nábožnou úctou a láskou, pretože Písmo spolu s Tradíciou predstavuje plnosť Zjavenia.

Tradícia, o ktorej tu hovoríme, pochádza od apoštolov a odovzdáva ďalej to, čo oni prijali z učenia a príkladu Ježiša Krista a čo ich naučil Duch Svätý. Apoštolská Tradícia sa v čase prvých kresťanov šírila ústnym podaním Ježišovho evanjelia a životom kresťanských spoločenstiev podľa Božieho slova. Prvá generácia kresťanov totiž ešte nemala napísaný Nový zákon, a tento sám svedčí o živej Tradícii. Keď vezmeme do úvahy, že v dávnych dobách ľudia nevedeli čítať, a predsa verili v Boha, potom sa

nám Tradícia ako forma prijatia viery v Boha, resp. spôsob odpovede vierou na Božie zjavenie, javí ako celkom samozrejmalá a nevyhnutná.

Posvätná Tradícia a Sväté písmo sú vo vzájomnom úzkom súvisi a spojení. Veď obe vyvierajú z toho istého božského prameňa, vzájomne úzko súvisia a smerujú k tomu istému cieľu. Posvätná Tradícia, Sväté písmo a Učiteľský úrad Cirkvi sú z múdreho Božieho ustanovenia tak navzájom spojené a späté, že tieto tri činitele sa navzájom predpokladajú a vhodne dopĺňajú.

Pre protestantizmus je typický dôraz iba na Sväté písmo ako zdroj Zjavenia. Lutherova zásada znie *Sola Scriptura* – iba Písmo. Výraz *Sola Scriptura* odkazuje na autoritu Svätého písma, slúžiaceho ako jediná norma všetkého, čo sa vyučuje a vyznáva. Inými slovami, Božie zjavenie je obsiahnuté iba vo Svätom písme. V tejto súvislosti sa možno často stretnúť s charakteristikou, že protestantizmus je nábožen-

stvom Biblie. Protestanti nevnímajú Posvätnú Tradíciu ako rovnocennú voči Svätému písmu. Problematika *Sola Scriptura* verus *Scriptura plus Tradícia* je podstatným rozdielom medzi katolicizmom a protestantizmom. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že zásada *Sola Scriptura* bola sformulovaná v časoch, keď pojem Tradícia ani v Katolíckej cirkvi nebol natoľko upresnený, ako je tomu dnes.

Zásada *Sola Scriptura* – teda bez Tradície a bez Učiteľského úradu Cirkvi – otvára veľký priestor pre subjektívny výklad Písma. Okrem toho medzi katolíkmi a protestantmi je rozdiel aj v rozsahu Písma. Protestanti z kánona Svätého písma Starého zákona vynechali sedem kníh (tieto sa nazývajú deuterokánonické knihy). Z kánona Nového zákona Luther neuznával sedem spisov, ale protestanti ich neskôr opäť prijali a uznali za vnuknuté Duchom Svätým.

Jedným z hlavných rozdielov katolíkov a protestantov v otázke Božieho zjavenia je súkromný výklad Svätého písma. Z toho následne vyplývajú rozdiely aj v oblastiach viery a náboženskej praxe. Podľa zásady *Sola Scriptura* nachádzajú úprimní protestanti, luteráni, episkopálni, baptisti, atď. vo svojich Bibliách rozličné veci. Sväté písmo nie je ľahké na pochopenie. Dokazuje to aj apoštol Peter: *...ako vám napísal aj náš milovaný brat Pavol podľa múdrosti, ktorá mu bola daná, tak ako vo všetkých listoch, keď v nich o tomto hovorí. Niektoré miesta v nich sú ťažko zrozumiteľné a neučení a neutvrdení ľudia ich prekrúcajú, ako aj ostatné Písma, na svoju vlastnú záhubu“* (2Pt 3,15-16). Súkromný výklad môžeme nájsť v pozadí všetkých heréz, ale protestanti boli prví, ktorí ho zásadou *Sola Scriptura* označili za jednu zo svojich zásad. Už sv. Augustín však k súkromnému výkladu uvádza: „Ak si hocijaká svetská veda, hoci je ľahšia a menej významná, vyžaduje učiteľa, aby sme si ju osvojili, jestvuje vari postoj plnší pýchy, než ten, keď niekto odmieta spoznať knihy Božích tajomstiev prostredníctvom ich vykladačov a opovažuje sa zavrhnúť ich bez toho, aby ich poznal?“ (*Ad Honorat. de util. cred.* XVII., 35).

Protestanti tvrdia, že pri takomto výklade nejde o rozmery jednotlivcov, ale o vanutie Ducha Svätého, ktorý vedie dotyčného pri výklade Biblie. Z tohto zdôvodnenia však vyplýva, že pri protichodných výkladoch, napríklad dvoch ľudí, by si musel protirečiť sám Duch Svätý... To však samo osebe musí byť mylné. Je zaujímavé, že hoci protestanti

tvrdia, že celú svoju vieru čerpajú z Biblie, túto zásadu súkromného výkladu v Písme nikde nenájdeme, naopak, nachádzame v ňom zásadu, ktorá súkromný výklad sv. Písma jasne odmieta (porov. 2Pt 1,20).

LUKÁŠ KUTLÁK
LUKÁŠ STOLÁRIK

JÁN PAVOL II.

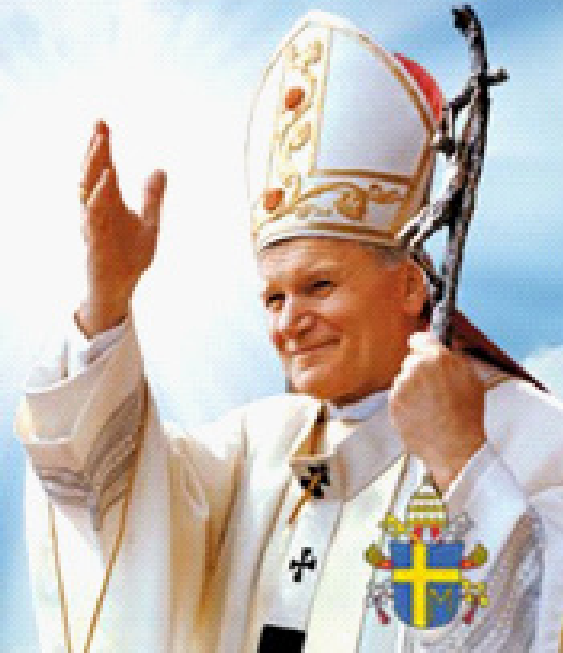
SPOMIENKA NA 1. SLOVANSKÉHO PÁPEŽA

MULTIMEDIÁLNY KONCERT ♦ HUDBA ♦ SLOVO ♦ OBRAZ

V SPRIEVODE ORCHESTRA A ZBORU OPERY ŠTÁTNEHO DIVADLA KOŠICE

28. JÚN 2017 POPRAD

18.00 ZIMNÝ ŠTADIÓN

Toto multimediálne dielo svojím námetom a spracovaním má za cieľ oživiť návštevu Svätého Otca z roku 1995, keď tento veľký svätec navštívil Levočskú púť. Spomienka na milovaného pápeža bude zároveň sprievodnou akciou tohtoročnej Levočskej púte 2017.

Viac ako 130 umelcov: 56 členov orchestra, 40 členov speváckeho zboru, 30 členov detského zboru a 4 sólisti neopakovateľným spôsobom sprítomnia divákovi životné cesty svätého pápeža Jána Pavla II. prostredníctvom svetoznámych hudobných diel Mozarta, Pucciniho, Čajkovského či Verdiho, ako aj príjemným sólovým a zborovým spevom. Skladby ako je Lacrimosa od Mozarta, Zbor Židov od Verdiho, ale aj Bárka – pieseň Jána Pavla II. v závere koncertu človeka aspoň na chvíľu vytrhnú z prostredia každodenného zhonu a starostí.

Sprievodné slová moderátorov doplnené o obrazovú a videoprojekciu na troch veľkoplošných LED obrazovkách s krásnymi svetelnými a laserovými efektmi v dvoch častiach večera predstavia Jána Pavla II. ako malého Karola, študenta, divadelníka, športovca, ale aj ako kňaza, biskupa a v neposlednom rade ako pápeža v dôležitých medzníkoch jeho pontifikátu, až po posledné hodiny života. Fotografie, reálne dokumenty, reportáže ale aj výpovede ľudí, ktorí sa osobne s Jánom Pavlom II. stretli, obnovia poznané, ale prinesú aj niečo nové a zaujímavé, čo dokáže obohatiť a potešiť.

Autori: Peter Himič, Jozef Leščinský

Dirigent a hudobná dramaturgia: Igor Dohovič

Réžia: Ján Sabol

Účinkujú: sólisti, orchester, zbor a detský zbor Opery ŠD Košice

**VSTUPENKY NA KONCERT JÁN PAVOL II. - SPOMIENKA
NA 1. SLOVANSKÉHO PÁPEŽA, KTORÝ SA USKUTOČNÍ
28. JÚNA 2017 O 18.00 HOD. NA ZIMNOM ŠTADIÓNE
V POPRADE, SI MÔŽETE ZAKÚPIŤ EXKLUZÍVNE V SIETI
TICKETPORTAL.SK. CENA LÍSTKOV SA ZAČÍNA OD 15.00
€ PRI LIMITOVANEJ AKCII 3+1 .**

STAŇTE SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIEŤ!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

AK CHCEŠ DOSTÁVAŤ ČASOPIS PRIAMO DO SVOJEJ SCHRÁNKY,
DAJ NÁM TO VEDIEŤ NA CASOPIS@KAPITULA.SK

[NÁJDETE NÁS AJ NA FACEBOOKU](#)